

BonDia

EL PRIMER DIARI GRATUÏT I INDEPENDENT

ESPECIALS febrer 2021

FOTO: Facundo Santana

ASSOCIACIONS I RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA

ASSOCIACIONS I RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA

La importància del tercer sector

Les institucions públiques no arriben a tot arreu. És un fet i no l'entrem a valorar. I el sector privat tampoc arriba a tot arreu. D'altra banda, hi ha coses que el sector privat, per la seva naturalesa, no pot afrontar. Hi ha serveis que són necessaris però pels quals, o no hi ha prou demanda o el seu cost, per la demanda que hi ha, no els fa rendibles i per tant no tenen atractiu per al sector privat. Es tracta de serveis que, per les seves característiques, ha d'oferir el sector públic. Però aquest, com s'ha dit abans, no arriba a tot arreu. És aquí que entra en joc el tercer sector, el que configuren les associacions i les organitzacions no governamentals. Són aquestes les que, fent servir les paraules del president de la Creu Roja Andorrana, Josep Pol, actuen com a "auxiliars dels poders públics". Procuren arribar allà on el sector públic no arriba.

En situacions de crisi com l'actual, en el marc d'una emergència sanitària mundial que va agafar qui més qui menys desprevingut, aquest tercer sector ha estat més rellevant que mai, perquè les institucions s'han hagut de bolcar en qüestions que es poden considerar més prioritàries o a les quals només es pot dedicar el sector públic, justament per la seva condició de públic. Les associacions, doncs, han mantingut les seves actuacions, i fins i tot les han ampliadades buscant aportar solucions als problemes que es derivaven de la situació de pandèmia.

Així, hi ha entitats que, per l'especificitat del públic al qual es dirigeixen, han reforçat l'atenció als seus usuaris donant resposta a les necessitats anteriors i a les derivades de l'emergència sanitària, com podria ser el cas d'Autea, Trana o l'Assandca, i d'altres que, en estar enfocades a un públic més heterogeni, han vist com es multipliquen els tipus de serveis i el nombre

d'aquests. Aquest és el cas d'entitats com ara la Creu Roja, que han tingut i tenen un paper fonamental en aquesta crisi sanitària.

Amb tot això, no podem oblidar la resposta donada per part de la societat en general, que ha fet donacions dineràries i materials, i encara més important, del seu temps. La Creu Roja, per exemple, ha vist com creixia el nombre de voluntaris fins a situar-se puntualment més enllà de les 2.000 persones i de forma més general doblant el nombre de voluntaris del qual ja disposava abans de la pandèmia.

Sigui en el vessant social, o en d'altres, no només les associacions i organitzacions hi tenen alguna cosa per dir o fer. No tot ha de recaure sobre les mans del sector públic o del tercer sector, sinó que el sector privat també té lloc per donar resposta a les diferents necessitats de l'entorn més enllà de la que aporten des del punt de vista estrictament de negoci. És aquí que s'emmarca la responsabilitat social corporativa, mitjançant la qual es reverteixen part dels beneficis obtinguts a la societat que, en gran part, ha ajudat a obtenir-los. Així, per posar algun exemple, Andorra Telecom cedeix uns números de telèfon curts a les associacions per recaptar fons perquè puguin seguir duent a terme les seves accions. O FEDA, que prioritza fer negocis amb empreses del país, de tal manera que les seves inversions reverteixen directament en la societat tant directament a nivell econòmic com mitjançant els beneficis que generen a altres àmbits aquestes inversions, com per exemple en forma d'energies netes i renovables. És cert que aquests dos exemples són parapúbliques, però també, i cada cop són més, hi ha empreses privades que no persegueixen només el seu propi benefici i a qualsevol cost, sinó que també volen generar impactes positius al seu entorn.

Sumari

6

03 AUTEA La presidenta explica com viuen la pandèmia l'associació i els seus associats.

04 HI ARRIBAREM L'entitat prepara el retorn a l'activitat després d'un any en què no s'han pogut fer sortides a causa de la Covid-19.

05 AFM-TÉLÉTHON Un any de victòries en la recerca sobre malalties genètiques.

06 CREU ROJA El president explica com la pandèmia ha trasbalsat l'entitat i la resposta rebuda per part de la societat.

07 FEDA La parapública ha injectat prop de 4 milions d'euros a l'economia en forma de descomptes en les factures elèctriques.

08 ASSANDCA L'entitat lluita contra el càncer a tots els nivells i des de diferents fronts.

09 TRANA-EM S'han engegat projectes per a la millora de la qualitat de vida dels afectats d'esclerosi múltiple i altres trastorns neuromotors.

10 ANDORRA TELECOM Obre la convocatòria de l'SMS per a organitzacions i entitats socials.

11 CARISMA Les seves botigues compleixen un doble objectiu: reduir els residus i incrementar les actuacions socials.

7

10

ASSOCIACIÓ DEL TRASTORN DE L'ESPECTRE DE L'AUTISME D'ANDORRA

“Molts infants estan patint retrocessos en els seus aprenentatges”

La presidenta de l'Autea (Associació del Trastorn de l'Espectre de l'Autisme d'Andorra), Inés Martí, explica com viuen la pandèmia de Covid-19 els afectats i fa un repàs dels projectes engegats per l'entitat i dels reptes del futur. L'Autea participa en aquest monogràfic gràcies a la col·laboració de la Federació Andorrana de Futbol.

La presidenta de l'Autea, Inés Martí.

Presenteu-nos una mica l'associació... Quan es va fundar? Per què?

L'Autea es va fundar l'any 2006 per un grup de famílies amb un fill o filla diagnosticat de trastorn de l'espectre de l'autisme. Llavors a Andorra no hi havia cap servei ni programa específic, ni professionals especialment formats. Tothom marxava a Barcelona cercant respostes i un diagnòstic que ajudés a entendre què li passava al seu fill. Van ser anys molt durs i difícils per a les famílies de l'associació. La primera presidenta, Ester Fenoll, i la seva junta, van treballar de valent per formar professionals especialitzats al país, organitzant un postgrau en autisme a la Universitat d'Andorra, per fer difusió del trastorn de l'espectre de l'autisme i conscienciant del que comporta. Tots ells van obrir un camí, i si avui hem avançat, és gràcies a l'empenta, perseverança i treball de la primera junta i de les que l'han seguit. La prevalença del TEA (trastorn de l'espectre de l'autisme) avui és d'1 de cada 100 naixements. És un trastorn d'alt impacte social i s'ha d'abordar des de la transversalitat, ja que acompanyarà la persona durant tota la vida.

L'autisme i el TEA costen d'identificar i entendre...

Sí, es coneix també com la discapacitat invisible. Les discapacitats invisibles tenen una doble lluita, perquè el que no es veu sembla que no exis-

teix. Una persona diagnosticada amb un TEA viurà tota la seva vida amb aquesta condició, que implica dificultats significatives en moltes àrees, però el fet que el trastorn no tingui cap tret físic característic sovint dificulta que la societat sigui comprensiva. Crec que hauríem d'intentar ser més empàtics i demanar si podem ajudar en lloc de jutjar sense més. Una de les tasques de l'Autea és treballar pel respecte a la diversitat.

La Covid-19 ha impactat tothom i és dura per a tots, però potser per a les persones amb TEA ha estat especialment difícil. Quines repercussions ha tingut per als associats? I per a l'associació?

Com bé dius, la Covid-19 està sent dura per a tothom, i les famílies que han perdut un ésser estimat han viscut situacions terribles i un dol duríssim. Per a les persones amb TEA està sent també molt complicat. Molts infants estan patint retrocessos en els seus aprenentatges. Uns aprenentatges que tenen relació amb la socialització i la comunicació principalment i que són imprescindibles per poder viure d'una forma inclusiva en societat. Durant el confinament moltes famílies no han gaudit del suport que atorga la Conava, que és vital, a més d'un dret.

L'Autea és molt activa i treballa amb projectes ambiciosos.

Intentem donar solució a les de-

mandes de les famílies. Demandes absolutament lícites i raonables. Tot i que hem avançat molt, encara manquen programes que ajudin infants, joves i adults amb TEA i les seves famílies, a gaudir d'una vida el més normalitzada i inclusiva possible. Ara mateix tenim dos programes en marxa, un és el Grup Jove, que compta amb 10 usuaris i està funcionant molt bé. A més a més, aquest any podem gaudir d'un local, cedit pel Comú d'Escaldes-Engordany, on poder treballar l'aprenentatge d'habilitats socials, les funcions executives i el control emocional. L'altre, que també vam iniciar l'any passat amb la participació de 6 famílies és el programa Autea suport a casa 6 a 9 anys. Un programa centrat en la família de l'infant amb TEA i desenvolupat en el seu entorn natural mitjançant visites domiciliàries. A través del *coaching* i la intervenció psicoeducativa, l'objectiu és acompanyar i donar suport a la família en els reptes que poden presentar-se en l'educació d'un fill o filla amb TEA, millorant la qualitat de vida familiar, facilitant la inclusió sociocomunitària, i augmentant les percepcions d'autoeficàcia dels pares i mares. La intervenció se centra en l'enriquiment de les habilitats parentals, facilitar la comunicació i les interaccions efectives entre els membres de la família, i donar suport per al desenvolupament d'activitats estimuladores i estratègies adequades dins el marc de les rutines familiars.

Estem molt satisfets del retorn de les famílies i voldríem ampliar el nombre d'usuaris del programa aquest 2021. Una fita important del 2020 va ser entrar a formar part, com a membre de ple dret, a Autism Europe (AE), una associació internacional que té com a principal objectiu promoure els drets de les persones amb TEA i ajudar-les a millorar la seva qualitat de vida i també millorar la comprensió de la societat sobre el que és el TEA. AE acull gairebé 90 associacions i 5 milions de persones a Europa. Un suport imprescindible per a nosaltres i per a les nostres reivindicacions.

I quins reptes us heu plantejat per a aquest 2021?

A més a més de seguir amb els programes ja engegats, l'associació té la voluntat de ser prestadora de serveis i oferir, dins dels itineraris socio-sanitaris, programes i serveis que no existeixen al país i que és necessari desenvolupar. També aquest any culminarem un projecte molt important, el Llibre blanc del trastorn de l'espectre de l'autisme d'Andorra i estem molt implicats en el Pla integral de salut mental i addiccions (Pisma) que està desenvolupant el ministeri de Salut, en la Plataforma d'entitats socials d'Andorra, el Pla nacional de la infància i adolescència i en el desenvolupament de diferents lleis. Segurament que, malgrat les circumstàncies, serà un bon any.

Aquest any, marcat per la pandèmia de la Covid-19, les nostres activitats han estat anul·lades degut a aquesta causa

Volem agrair més que mai: **als VOLUNTARIS**, pel temps que ens han dedicat, pel seu entusiasme i fidelitat

Als COL·LABORADORS:

ROTARY CLUB D'ANDORRA

CREU ROJA ANDORRANA

gràcies pel seu suport incondicional any rere any

Als nostres USUARIS, que compten els dies per poder sortir a la muntanya amb tots nosaltres. Continuem treballant, i tan bon punt la situació ho permeti tornarem a trobar-nos a la muntanya i entre tots, sens dubte hi arribarem!

AFM-TÉLÉTHON

Any de victòries en la recerca sobre malalties genètiques

La responsable d'AFM-Téléthon a Andorra, Nicole Grignon.

La representant d'AFM-Téléthon a Andorra, Nicole Grignon, repassa els avenços realitzats gràcies a l'organització no governamental en la recerca sobre malalties genètiques i rares i els seus tractaments. Grignon considera que el 2020 ha estat un any "particular i esgotador" però alhora "d'increïbles victòries".

"Hem viscut un 2020 molt especial", assegura la responsable d'AFM-Téléthon a Andorra, Nicole Grignon, que afegeix que "ha sigut un any particular, esgotador i on ha prevalgut la solidaritat". En aquest sentit, Grignon explica que en el pic de la crisi sanitària des de l'entitat es van mobilitzar per donar suport a les persones malaltes i les seves famílies.

Alhora, el 2020 també ha sigut "un any d'increïbles victòries, sobretot per a l'amiotròfia espinal o la miopatia miotubular", assegura la responsable d'AFM-Téléthon. Així mateix, també s'ha fet un pas decisiu en relació amb la distròfia muscular de Duchenne. Généthon, el laboratori del Téléthon, va rebre l'acord de l'Agència Nacional de Seguretat del Medicament francesa per iniciar un assaig de teràpia gènica per al tractament d'aquesta malaltia hereditària.

Segons Grignon, "els pròxims anys

seran decisius", ja que hi ha diversos estudis en marxa amb la promesa de resultats esperançadors. Algunes xifres que sustenten aquesta afirmació són les prop de 2.100 proves realitzades o en curs, el centenar d'assaigs en desenvolupament de tractament en les darreres fases i els nombrosos assaigs que s'inicien cada any.

És per això que considera que ara "hem de mostrar la nostra visió i la nostra força i ser cada vegada més nombrosos", demanant al mateix temps la col·laboració i aportacions que siguin possibles.

AFM-Téléthon és una associació dedicada a la lluita contra les malalties genètiques i les malalties rares. Des d'aquesta, es promouen projectes de recerca i innovació en el desenvolupament de teràpies amb tres prioritats: innovació, interès general i eficàcia terapèutica, i totes elles amb l'objectiu de curar els afectats

Els tractaments gènics i cel·lulars són la futura cura de moltes malalties genètiques actuals

per aquest tipus de malalties.

Una de les seves activitats més conegudes és justament el Téléthon, una marató televisiva que realitzen diferents canals de televisió francesos per recaptar diners per a la investigació de les malalties genètiques.

La recerca finançada gràcies al Téléthon ha permès desvelar els ma-

pes del genoma humà i ha arribat al descobriment dels gens responsables de malalties. Això és "tot un pas per a la medicina mundial, que ha fet un salt espectacular endavant", assegura la responsable d'AFM-Téléthon d'Andorra.

Es calcula que una de cada 20 persones es veuen afectades per una malaltia genètica o malaltia rara. Això són prop de 30 milions de persones a Europa, i la meitat d'aquests tenen menys de 19 anys. Així mateix, es considera que hi ha entre 6.000 i 8.000 malalties genètiques rares actualment. Es pot dir que "tots som portadors de malalties genètiques que podem transmetre fins a cinc generacions", explica Grignon.

El primer Téléthon es va celebrar el 1987 i al cap de tres anys es creava el laboratori Généthon, vinculat a l'organització d'AFM-Téléthon i que "és una autèntica fàbrica dedicada a obtenir tota la informació sobre els gens". El Généthon va obtenir l'estatus d'establiment farmacèutic l'any 2013, i un any abans AFM-Téléthon va llançar l'Institut de Bioteràpies per a malalties rares amb el premi Gallien France, que és el primer laboratori de Généthon que produeix medicaments destinats a les malalties rares, a teràpies cel·lulars i teràpies gèniques. En les teràpies gèniques, els gens s'utilitzen com a medicaments i es busca curar la cèl·lula malalta. En la teràpia cel·lular, l'objectiu és substituir les cèl·lules malaltes per cèl·lules sanes. I aquestes teràpies són la futura cura de moltes de les malalties genètiques i rares que es troben en l'actualitat.

Però les accions d'AFM-Téléthon no es queden només en la recerca de cures a aquestes malalties genètiques, sinó que també es contribueix a la millora del benestar i la qualitat de vida dels afectats i familiars oferint material de suport divers, com poden ser llits articulats o cadires de rodes. Grignon explica també que s'organitzen viatges, sobretot per a aquells joves malalts en fase final de vida, perquè tinguin l'oportunitat de conèixer altres indrets.

CREU ROJA

“Més d'un 2,5% de la població és voluntària de la Creu Roja”

El president de la Creu Roja, Josep Pol, fa un repàs del que ha donat de si aquest 2020, l'any del 40è aniversari de la constitució del comitè andorrà. Destaca l'augment de determinats serveis, fins a un 3.000%, en el marc del programa Sempre acompanyats; però també del nombre de socis i de voluntaris, fins a més de 2.000 persones en el moment més dur de la pandèmia.

Creu Roja tampoc és que necessiti gaire presentació, però quan es va fundar a Andorra i com va anar?

És una institució humanitària. Nosaltres de fet som auxiliars dels poders públics, és una institució humanitària. Tot va començar el 1859, a la batalla de Solferino. L'interessant és que, no tan sols porta més de 150 anys d'història, sinó que aquí a Andorra, el 2020 va fer 40 anys de la institució.

Quin aniversari! Una festa en gran!

Exacte. Al començament ens va dolre molt, perquè volíem fer moltes

activitats perquè la gent ens pogués veure. Però no hi ha millor reconeixement que el fet que les persones ens puguin arribar a conèixer amb tota aquesta pandèmia, perquè no ens hauríem merescut, potser, un tan bon homenatge, intentant nosaltres fer actes socials i promocions. En definitiva, la pandèmia, per a nosaltres i per a tothom, va ser un maldecap brutal, ens van canviar completament els esquemes. La celebració dels 40 anys havia de ser d'aquesta manera, estant al capdavant i ajudant. Quina millor manera per a la Creu Roja, per a to-

tes les Creu Roja, que poder estar al capdavant en ajuda humanitària i ajudant la nostra població?

Al final l'aniversari ha estat fent la seva principal tasca.

Sí. És un canvi d'esquema però ens interessava que la gent ens conegués, que pogués veure qui som i què fem, i mireu aquest 2020 tot el que hem fet.

Des de la Creu Roja s'ataquen molts fronts alhora. Ens els podeu explicar?

En un primer moment aquest 2020 era fer un seguidisme dels anys anteriors: socorrisme com a centre formador, actes socials. A nivell més social hi havia poca cosa, ajudàvem poca gent. Però la veritat és que el 2020 ens ha sacsejat d'alguna manera. Sempre anàvem fent la nostra, però és que hem hagut d'augmentar en personal i els socis i els voluntaris se'ns han multiplicat. Un exemple, l'activitat social Sempre acompanyats, d'acompanyament a la gent gran, ens ha pujat una brutalitat, i ha estat degut a l'efecte Covid. Aquest programa ha augmentat amb un 600% d'usuaris i un 3.000% més de serveis. No ens ho esperàvem. I això amb tot.

Això el desborda.

Per suposat. En plena pandèmia vam tenir 2.200 i escaig voluntaris, era brutal. Haviem de gestionar tot això. Hem fet més de 3.000 trucades a gent gran, hem hagut de gestionar 200 places en centres hotelers per a gent que tenia la Covid-19, els hem transportat... Abans del 14 de març no teníem pensat ni fer una botiga solidària, ni un centre de dia, ni res d'això. Però per bé o per mal, per les circumstàncies, el 2020 ens ha trasbalsat a tots i això a nosaltres ens ha ajudat a créixer en aquest sentit, a tirar endavant.

Heu comentat a l'inici que sou auxiliars dels poders públics. Expliqueu-nos-ho.

Nosaltres som una entitat independent, autònoma, i no tenim res a veure amb el Govern, però sí que és veritat que en moments puntuals, com és el cas d'aquest any, si el Govern demana un cop de mà en una situació i unes determinades circumstàncies, ho fem. No deixem de tenir els nostres socis, no deixem de tenir la nostra independència ni la nostra autonomia, però sí que és veritat que si el Govern, ja sigui per formar el personal, ja sigui per ajudar les persones de centres residencials, com ens van demanar d'anar-los a buscar, perquè nosaltres tenim l'equipació i la formació, doncs ho fem. Abans que tot això comencés,

a principis de març, ja estàvem creant protocols de seguretat per a la nostra gent, per als voluntaris, la gent que treballa. I aquests protocols encara avui dia són efectius i ens han evitat un tancament generalitzat de la Creu Roja. No dic que no pugui passar, però a data d'avui no ha passat, i ens ha servit per continuar oferint un servei a la societat.

Deia que la Creu Roja té molts fronts, al meu parer n'hi ha dos que sobresurten, el sanitari i el social, i la Covid ha exagerat els dos. Potser s'han deixat de fer alguns serveis sanitaris que es feien abans però d'altres...

Se'ns ha multiplicat de manera exponencial. Nosaltres hem intentat arribar a tot arreu. Molts s'han anul·lat, però en el cas que s'haguessin fet, nosaltres tenim la gent i els voluntaris disposats a cobrir-ho. Aquest 2020 ha estat estrany de totes les maneres.

I a nivell social, heu acabat obrint una botiga solidària.

No teníem cap intenció d'obrir una botiga solidària, perquè hi ha d'altres organitzacions que donen servei en aquest sentit, com són Càritas a través del seu banc d'aliments, però vam veure la necessitat d'obrir perquè hi havia molta gent, cada vegada més, que ens demanava ajuda. No era la nostra idea, però hi havia una necessitat creixent. De la mateixa manera que l'hem obert, i el mateix que va passar amb el menjador social, quan veiem que hi ha una disminució de les persones que ho demanen, o que siguin gestionades per altres ens o puguin ser derivades, i nosaltres veiem, fent el seguiment, que estan bé, aquesta botiga la tanquem, per suposat.

Han augmentat els serveis que ha hagut de fer la Creu Roja, però alhora la societat s'ha bolcat i heu rebut un munt de voluntaris.

Molt, sí. A nivell de voluntariat, nosaltres sempre teníem aquesta forquilla de voluntaris de 180-200. El màxim va ser al voltant dels 2.200 voluntaris. Va ser un pic molt fort. Ara ens hem estabilitzat, després que es rebaixessin les mesures, al voltant dels 500 voluntaris.

Doncs ja és més del doble dels que es tenien abans...

Sí. Al final, no deixem de pensar que, en números absoluts, és més d'un 2,5% de la població que és voluntària de la Creu Roja. Això també és molt significatiu. La gent també té necessitat de poder ajudar, d'una manera o una altra.

FORCES ELÈCTRIQUES D'ANDORRA

FEDA injecta 3,9 milions en ajudes per la Covid-19

Marta Suñé, al seu despatx de l'edifici de serveis de FEDA.

FEDA fa més de 10 anys que elabora una memòria de responsabilitat social corporativa (RSC). Els aspectes que es treballen dins l'RSC deriven d'una matriu de materialitat, revisada aquest 2020, en la qual tenen un lloc predominant els impactes econòmics indirectes de l'activitat de la parapública: la generació de negoci al país.

Forces Elèctriques d'Andorra (FEDA) ha injectat a l'economia andorrana 3,9 milions d'euros entre el març del 2020 i finals de gener del 2021. Ho ha fet en forma d'importants descomptes en la factura elèctrica d'empreses i autònoms (en molts casos s'ha arribat al 100%) que han vist com la pandèmia de coronavirus SARS-CoV-2 i el confinament generalitzat que se'n va derivar han afectat la seva activitat. Aquests descomptes són una de les accions de responsabilitat social corporativa (RSC) dutes a terme per FEDA més destacades d'aquest 2020. El compromís de FEDA és ajudar els sectors més perjudicats en un moment de dificultats per a tothom. En aquest sentit, es va adoptar el compromís de suspendre qualsevol tall de subministrament per impagament i també es va permetre ajornar i/o fraccionar el pagament de les factures.

La directora financera de la parapública, Marta Suñé, explica que a la

primera onada de descomptes, que va anar del març al juny del 2020, es van destinar, en xifres rodones, 2,4 milions d'euros, i els descomptes aplicats van ser del 100% per a aquelles empreses que van haver d'aturar l'activitat, i del 80% per a aquelles que podien continuar en forma de serveis mínims o en règim de guàrdia. En la segona onada d'ajuts, que continuen vigents, FEDA ha pagat fins a 31 de gener, 1,5 milions. Aquests ajuts són descomptes del 50% al 100% de la factura.

Aquests descomptes es consideren RSC perquè contribueixen positivament en el teixit empresarial del país. És una manera de generar negoci a l'entorn. Aquest és un dels aspectes que en l'actualització de la matriu de materialitat, que resulta d'avaluar els interessos dels grups d'interès per a l'empresa, com poden ser els proveïdors o la societat en general, i de l'apreciació interna de fets rellevants,

La Covid-19 ha propiciat que s'impulsés la política de teletreball i la digitalització de la parapública

ha sortit reforçat. Si per a la parapública ja era important que la seva activitat generés impactes econòmics en positiu a l'entorn, ara ha guanyat més rellevància, ha explicat Suñé. En aquest punt, cal recordar que FEDA manté el seu pla d'inversions i la política de compres de la parapública dona prioritat a les empreses del país.

L'impacte de la Covid-19 no ha estat només econòmic, sinó que també ha tingut un "impacte en l'estructura interna" de FEDA, a nivell humà. La

directora financera recorda que "des del primer dia" la consigna a FEDA va ser la del teletreball, i això ha comportat tot de canvis en l'organització i en els procediments, als quals també es van sumar els derivats dels descomptes oferts a les empreses. Abans "s'estava treballant en una política de teletreball", era una cosa que s'estava construint, i "d'un dia per l'altre" s'ha aprovat i fet, explica la directora financera de FEDA.

Amb el teletreball s'hi vinculen altres aspectes, com ara la conciliació familiar i laboral o la salut i la seguretat en el treball. Aquest darrer aspecte, que "es donava per assolit", ha pres una "rellevància absoluta", assegura Suñé. Així, a part de facilitar el teletreball proveint d'ordinadors portàtils i pantalles addicionals els treballadors, també es proveeix de mascaretes suficients per a la realització d'aquelles tasques que s'han de fer presencialment. En aquest punt, cal dir que el departament d'informàtica ha donat una resposta "espectacular" facilitant que tothom pogués fer la seva feina des de casa com si estigués a l'oficina, propiciant la bona gestió i el treball.

També en la línia de fer més segur el teletreball, FEDA ha fet un esforç en la digitalització de l'empresa i ciberseguretat. Aquests són aspectes que, com ha passat amb el teletreball, la parapública ja treballava abans que arribés la pandèmia de Covid-19 i que la situació derivada de l'emergència sanitària ha accelerat i confirmat la seva necessitat. En aquest punt, la directora financera de FEDA explica que la meitat de les lectures dels comptadors ja es poden fer telemàticament, i la digitalització s'anirà fent extensiva a la resta progressivament.

"FEDA anava ben encaminada", apunta Suñé, tant en relació amb el teletreball com amb la digitalització, tal com ha confirmat la pandèmia, cosa que ha facilitat l'adaptació durant la fase més dura.

Altres aspectes que han pres nova rellevància i que estan a la base de la responsabilitat social corporativa de FEDA són el desenvolupament de les energies renovables i la lluita contra el canvi climàtic, en els quals fa temps que es treballa i pels quals s'ha dissenyat un pla d'inversions a cinc anys destinades a actuacions com ara la prova pilot de camp solar que s'implementarà a l'estació transformadora (ETR) de Grau Roig o l'estudi de la viabilitat d'un parc eòlic al pic del Maià, per exemple. També pren molta rellevància la garantia del subministrament, la transparència informativa i l'economia circular.

ASSOCIACIÓ ANDORRANA CONTRA EL CÀNCER

ASSANDCA: la lluita contra el càncer a tots els nivells

L'Assandca afronta la lluita contra el càncer des de diferents punts de vista divulgant la malaltia i sensibilitzant la població, millorant la qualitat de vida tant de pacients com de familiars, i mantenint contacte amb les institucions per a l'adopció d'estratègies nacionals pertinents.

L'Associació Andorrana Contra el Càncer (Assandca) treballa sobre tres eixos principals. El primer és la divulgació i la sensibilització de la població mitjançant patrocinis, col·laboracions i accions comercials. Aquí s'inclouen l'organització de diferents esdeveniments públics, que a més de divulgar la malaltia serveixen per recaptar fons, com són la Caminada Popular, les 12 hores d'esport, Andorra contra el Càncer, Wintcycling, xerrades i tallers diversos.

En aquest primer eix, preveient un any complicat a causa de la Covid-19 per organitzar els esdeveniments públics habituals i comptant amb el suport de Vall Banc, RTVA i l'assessorament de l'oncòleg nacional, el doctor Albiol, s'ha optat per fer una campanya audiovisual i social encaminada a la prevenció i detecció precoç dels càncers amb més incidència en la població, com són el de mama, el de còlon, el de pròstata i el de pulmó.

Així, s'ha adaptat un pla d'accions virtuals per als corresponents quatre dies mundials del calendari (el 31 de març, Dia mundial contra el càncer de còlon; l'11 de juny, Dia mundial del càncer de pròstata; el 19 d'octubre, Dia mundial contra el càncer de mama; i el 17 de novembre, Dia mundial del càncer de pulmó). En cada ocasió, l'acció es compon de la difusió d'un spot audiovisual sobre mètodes de detecció precoç i una proposta de repte individual d'una setmana dirigit a la ciutadania per tal que adoptem hàbits de vida més saludables.

En un segon eix de treball, l'Assandca pretén millorar la qualitat de vida dels malalts i de les seves famílies

Llaç humà realitzat a l'Estadi Comunal d'Andorra la Vella.

acompanyant i donant suport individual en les necessitats detectades. Això s'aconsegueix gràcies a convenis establerts amb diferents proveïdors de serveis, aportacions de socis, particulars i accions de recaptació que permeten proporcionar serveis de forma gratuïta tot assumint el cost entre els proveïdors i l'associació.

Actualment, encara que alguns d'ells es veuen condicionats per la situació de Covid, tots els serveis continuen en funcionament. Hi ha l'activitat física per a afectats de càncer que es fa amb instructors de forma presencial seguint un estricte protocol sanitari, al centre esportiu dels Serradells de dilluns a dijous. Aquesta activitat es complementa amb una àrea virtual que facilita la pràctica habitual de l'exercici físic als pacients que no poden assistir presencialment, no només per la situació de Covid, sinó també per la fase de tractament en la qual es trobin.

Un altre servei ofert és el *microblading*, una tècnica de maquillatge semi-permanent per reconstruir les celles a conseqüència de la pèrdua de pèl i cabell que comporten algunes quimioteràpies. Estètica STILLNESS disposa d'aquest servei que ofereix solidàriament a un preu molt reduït als afectats de la malaltia, i també té un nou banc de perruques. Aquest és en cooperació amb el departament de benestar del Comú de la Massana, que ofereix aquest servei des de fa temps i recent-

ment, amb Perruqueria ESTEFI, que ha iniciat un nou estoc de perruques que es pot trobar al nucli antic d'Andorra la Vella.

El tercer eix fa referència als contactes amb les institucions per a l'adopció d'estratègies nacionals. Gràcies a aquesta feina s'ha aconseguit disposar d'un oncòleg i un psicooncòleg de forma permanent, i des de l'any passat, d'una presa a càrrec dels desplaçaments diaris necessaris per al tractament de radioteràpia en el sistema sanitari així com una millora en les prestacions de tots els serveis. Malgrat això, l'entitat remarca que li hauria agradat disposar de la unitat de radioteràpia que s'havia d'instal·lar al país encara que finalment

s'ha bandejat i no s'ha creat.

D'altra banda, s'estava establint un protocol mèdic per a la detecció precoç del retinoblastoma, una afectació de detecció accessible en nounats però fora del protocol mèdic i que segurament s'ha vist aturat per la pandèmia.

En aquest eix, l'Assandca continuarà treballant per tenir un servei de radioteràpia nacional, pel desenvolupament d'atenció i prestacions a famílies afectades pel càncer infantil, i per una llei d'acompanyament i de l'oblit.

En resum, l'entitat busca centralitzar la implicació de tots els sectors de la societat per estar al costat i alleujar el camí de la lluita personal i sanitària contra el càncer.

El president de l'Assandca, Josep Manel Saravia.

Altres serveis oferts des de l'Assandca

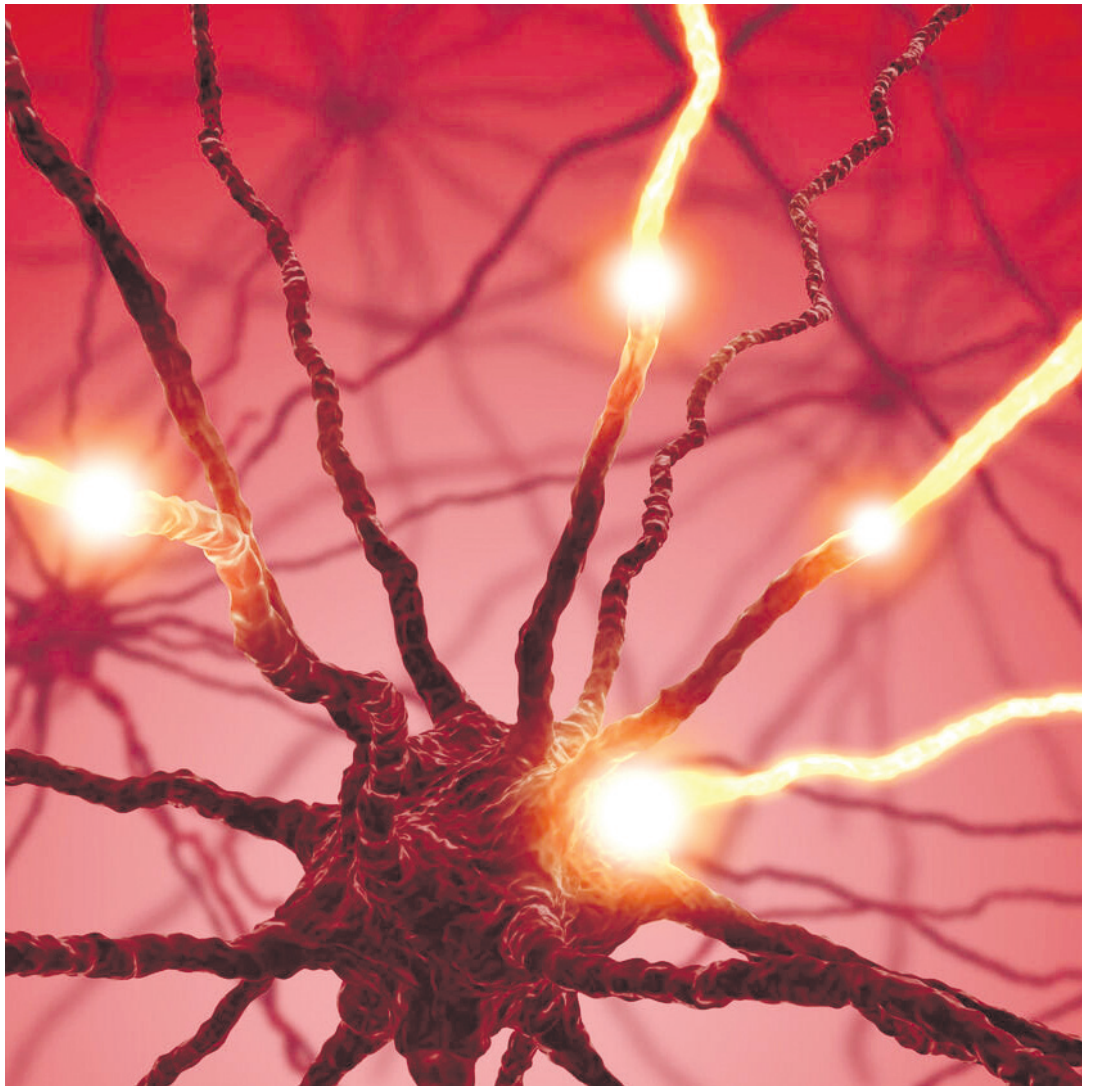
Viatges solidaris	Autocars Nadal-DirectBus
Activitat física per a afectats	Instructors, centre esportiu dels Serradells
Programa Allotjament a Barcelona	Fundació Jubert i Figueras
Assistència mèdica permanent	Visit-m
El Coixí del Cor	El Caliu del Cor
Tatuatge de l'aurèola i mugró	Pichu's Tatoo
Banc de perruques i complements capil·lars	Departament Benestar del Comú la Massana
Voluntaris d'acompanyament	Voluntaris particulars

TRANA EM

L'associació per l'esclerosi múltiple i les malalties neuromotrius

Trana EM treballa per millorar la qualitat de vida dels afectats d'esclerosi múltiple i altres malalties neuromotrius. Per això ha desenvolupat diferents tallers i programes que tenen les portes obertes a associats i col·laboradors que puguin estar interessats a contribuir en la seva posada en marxa.

L'esclerosi múltiple és una malaltia neurològica en la qual falla la transmissió de l'impuls nerviós. És una malaltia heterogènia, també coneguda com a malaltia de les mil cares, i la primera causa de discapacitat neurològica sobrevinguda per malaltia entre els 20 i els 40 anys. Una altra dada destacable és que tres de cada quatre persones afectades per esclerosi múltiple són dones.

L'esclerosi múltiple és impredecible. La seva evolució no es pot preveure i pot empitjorar amb el temps. Té símptomes diversos: problemes de mobilitat, sensitius, de visió, fatiga, dificultats cognitives... 2,5 milions de persones pateixen aquesta malaltia a tot el món, 700.000 de les quals a Europa.

No es coneixen ni la seva causa ni la seva cura. La rehabilitació i els hàbits saludables de vida resulten beneficiosos en el dia a dia dels pacients d'esclerosi múltiple. Existeixen tractaments farmacològics que poden ajudar a conviure amb l'evolució, els brots i els símptomes, però com dèiem, no se'n coneix la cura.

Trana EM és l'associació a Andorra que agrupa els afectats per aquesta malaltia i d'altres de neuromotrius. Va ser fundada el 1993. La principal finalitat de l'associació és agrupar els afectats per l'esclerosi múltiple (o també esclerosi en plaques) i, en general, tots els afectats per trastorns

neuromotors i aquelles persones que se'n sentin solidàries, al voltant d'un projecte comú que busca millorar les condicions de vida i l'autonomia dels afectats a través de la recuperació física i anímica; promoure el coneixement i aplicació de totes les tècniques mèdiques o paramèdiques apropiades per proporcionar alleujament i tractament pal·liatiu a totes les persones

L'esclerosi múltiple afecta 2,5 milions de persones al món i no se'n coneix la causa ni tampoc la curació

malaltes o amb seqüeles de malalties o accidents que afectin el sistema neuromotor; i promoure, així mateix, la rehabilitació activa, programes d'entrenament i inserció social. En l'actualitat, l'associació compta amb 145 socis.

Actualment es fan dues activitats principals: tallers d'estimulació cognitiva i tallers de ioga i relaxació.

Els tallers d'estimulació cognitiva són una iniciativa que s'emmarca

dins del programa *La salut al dia* que promou la Fundació Crèdit Andorrà. Dirigits per l'equip de neuropsicòlogues de SAINÉ, els tallers ofereixen sessions d'estimulació cognitiva i d'estratègies d'afrontament de la malaltia per millorar i/o mantenir el funcionament cognitiu i l'activitat funcional. La intervenció es fa en grups reduïts per intentar respondre a les necessitats individuals dels participants.

En els tallers de ioga i relaxació es treballen aspectes com ara la relaxació física i mental mitjançant exercicis suaus per desbloquejar articulacions i de respiració. Tots els exercicis s'adapten a la mobilitat dels participants i s'introdueix la relaxació del cos per afavorir la ment en la difícil disjuntiva de l'acceptació i continuació de la malaltia.

Els tallers són gratuïts per als associats, es duen a terme de manera presencial als locals de la FAAD considerant les mesures sanitàries de seguretat i prevenció que la situació actual requereix. Prèviament a cada sessió es fan tests d'antígens als participants mentre duri l'emergència sanitària.

ESTRATÈGIA D'ACTIVITATS

Més enllà dels tallers presentats, TRANA pretén fomentar la pràctica de l'activitat física i reeducació funcional dels usuaris mitjançant l'*aquagym* i taitxí adaptat. Per poder-ho engegar caldrà disposar dels recursos esca-

ients, així que seran ben vingudes aquelles col·laboracions externes que hi contribueixin.

El projecte per desenvolupar durant els pròxims anys inclourà totes aquelles iniciatives que suposin una millora de la salut i de la qualitat de vida dels afectats, ja siguin activitats, conferències, tallers, formacions... Inclouent-hi propostes destinades als cuidadors i d'altres destinades a divulgar i sensibilitzar les necessitats del col·lectiu dins la societat i facilitar-ne l'encaix.

Trana agraeix el suport que diferents estaments del país els proporcionen per a la consecució dels seus objectius: la Fundació Crèdit Andorrà, el Govern d'Andorra, Creu Roja Andorrana, la FAAD i tots els socis i col·laboradors.

Trana EM Andorra

@tranaemandorra
 tranaem@andorra.ad
 +376 821 345 + 376 348 468
 Prada Casadet, 2 Locals C.D
 AD500 ANDORRA LA VELLA

SMS SOLIDARI

Andorra Telecom obre la convocatòria de l'SMS Social per a ONGs i entitats de caràcter social

Andorra Telecom ha obert aquest 25 de febrer la quarta convocatòria de l'SMS Social per finançar projectes solidaris. És una de les iniciatives de responsabilitat social corporativa de la companyia que arriba a la quarta edició aquest 2021 i en la qual s'ofereix a les Organitzacions no Governamentals (ONG) i a les entitats socials un número de tres dígits comprès entre el 601 i el 609 on la gent que ho vulgui podrà enviar un SMS al número de l'entitat a qui vol ajudar. El preu de l'SMS és d'un euro.

La recaptació obtinguda amb els SMS tramesos a aquest número serà transferida íntegrament al beneficiari per destinar-ho a un projecte de caràcter solidari sense cap despesa associada.

Les entitats que vulguin optar a rebre un dels SMS Social han d'estar degudament registrades al registre d'associacions de Govern. El termini de presentació dels projectes estarà obert des d'avui fins al 25 de març. Les entitats han de focalitzar la seva activitat als col·lectius en risc d'exclusió social, en la defensa dels drets fona-

mentals de les persones i els animals i en accions destinades a crear una societat millor, més justa i solidària.

La companyia estudia, avalua i adjudica els números entre les sol·licituds rebudes en base als criteris següents: rellevància, impacte, viabilitat, eficàcia i eficiència del projecte presentat.

Algunes de les entitats que s'han beneficiat durant aquests anys de l'SMS Social han estat: Amida, Autea, Cooperand, Infants del món, Special Olympics i Laika.

Per a la responsable d'RSC d'Andorra Telecom, Inés Martí, "la companyia posa a disposició dels seus clients una via directa de finançament a diferents projectes d'entitats socials del nostre país. També donem un cop de mà en

la difusió dels projectes a través de les nostres xarxes socials, però correspon als beneficiaris donar-lo a conèixer per aconseguir que la ciutadania col·labori amb petites aportacions al projecte. L'SMS Social va vinculat a projectes específics i això és especialment

motivant per al donant, que sap amb precisió a què es destinarà l'euro del seu missatge. Per a l'ONG també és un sistema de recaptació molt còmode, ja que és Andorra Telecom qui s'encarrega de facturar al donant i transferir a l'entitat els diners recaptats".

andorra telecom

SMS SOCIAL

Oberta la 4a convocatòria

andorratelecom.ad

Com funciona?

A. L'entitat demandant del servei SMS Social haurà de presentar

- 1 - Toda la informació sobre el projecte:
  - Presentació de l'entitat
  - Presentació del projecte
  - Planificació

- 2 - El formulari de la petició, que es pot obtenir a: andorratelecom.com/ca/accio-publica/accio-social/sms-social/

B. Un cop rebudes les sol·licituds per part d'Andorra Telecom farem:

- 1 - Avaluació i resolució de sol·licituds rebudes
- 2 - Seguiment projectes adjudicats
- 3 - Pagaments trimestrals

ASSOCIACIÓ BENÈFICA

EL NOSTRE PROJECTE

Carisma és una entitat sense ànim de lucre amb l'objectiu de millorar el benestar social d'Andorra així com de promoure el benestar mediambiental reduint els residus mitjançant l'estalvi de recursos a través del reciclatge i la reutilització. Carisma destina tots els beneficis obtinguts a causes i entitats solidàries.

Carisma va néixer l'any 2011 amb l'obertura de la primera botiga, a la Massana, amb l'ajuda del mateix Comú i dels molts voluntaris que hi col·laboren diàriament. Al llarg dels anys l'associació ha anat creixent i s'han obert noves botigues a la resta del país, on es poden realitzar compres, fer donacions d'articles o col·laborar activament com a voluntari.

COL-LABORACIÓ AMB

L'any 2014 es va formalitzar la col·laboració entre Carisma i el servei sociolaboral de l'Fpnsn que es va traduir en la gestió de les botigues obertes a Escaldes-Engordany i Sant Julià de Lòria. A aquestes botigues treballen persones amb discapacitat de l'Fpnsn que es van poder inserir al món laboral gràcies a Carisma.

El 2020, gràcies al Comú de Sant Julià es va obrir una nova botiga més cèntrica a la parròquia. Aquesta és gestionada també per diverses persones amb discapacitat de l'Fpnsn que s'han inclòs laboralment i socialment.

LES NOSTRES BOTIGUES

- **LA MASSANA** Av. Sant Antoni, núm. 29
Horari: de dimarts a dissabte de 10.00 a 13.30; i dimecres tarda, de 16.00 a 19.00. **Tel.: 346 244**
- **L'ALDOSA** Ctra. de l'Aldosa de la Massana, núm. 7
Horari: de dilluns a divendres de 16.00 a 19.00. **Tel.: 327 820**
- **ESCALDES-ENGORDANY** Av. Fiter i Rossell, núm. 67
Horari: de dilluns a divendres de 9:30 a 13:30 i de 15.30 a 19:30. **Tel.: 644 082**
- **SANT JULIÀ DE LÒRIA** C/ de les Escoles, núm. 9
Horari: de dilluns a divendres de 10.00 a 14.00 i de 15.00 a 19.00. **Tel.: 644 082**

FOTO: Facundo Santana

BonDia ESPECIALS febrer 2021

ASSOCIACIONS I RESPONSABILITAT SOCIAL CORPORATIVA